

Domanovszky György január 4-i cikkének okfejtését a Nemzeti Szalon védelmében teljes egészében magamavé teszem s azt hiszem, festő és szobrász kollégáim nagy része is ezt a nézetet vallja.

A Nemzeti Szalon kiállítási helyiségére a művészeknek s fővárosunk művészi kultúrájának feltétlenül szüksége van: nem lebontani, de rendbe hozni és bővíteni kell.

Egynéhány gondolatot szeretnék e kérdéshez fűzni.

Amikor régi épületek lebontásáról hallok, mindig rossz érzésem támad. En még láttam és élveztem a régi Nemzeti Színház klasszikus épületét, gyönyörködtem a Generali palota oszlopos homlokzatában, nagyon kellemes órákat töltöttem a Vigadó előtti Hangliban, s még jónehány remek épületet sorolhatnék fel, melyek bontókezek csákányainak estek áldozatul.

Törvényt kellene hozni, hogy szép és hasznos régi épületeket nem szabad addig lebontani, (ha városrendezési szempontból szükséges a lebontás), míg nincsenek másutt felépítve azok az épületek, melyeket a lebontásra ítélték. (A régi Nemzeti Színház így még ma is állhatna!)

Az Engels téri volt Kioszk, a mostani Nemzeti Szalon hozzártározott Budapest megszakított képéhez — nyugodtan műemléknek lehetne nyilvánítani — lebontás helyett, és ezenfelül, mint mondtuk, pótolhatatlan szükségessége a művészeknek. Azt hiszem, csak a város fölött állandóan lebegő

bontási szenvedély miatt gondolták ki e nagy és komoly kulturális célt szolgáló épület lebontását. Vagy talán csak nem egy újabb autóbusz állomást akarnak építeni a helyébe — a szimmetria kedvéért?

Ha lenne is a bontóknak valami elképzelésük az Engels téri újjárendezéséhez a Kálvín téri kút kedvéért (azt is helye-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: **A Nemzeti Szalon**

Cím: **védelmében**

Forrás: *Magyar Nemzet*

1958. 1. 14.

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

408

Nemzeti Szalon

Idő "1958"

Személy

Helyszám

Miért hallgat a Műemlékvédelmi Bizottság?

sebb lett volna régi helyen nagyni — hiszen éppen elfért volna a szeszélyes sínek között), ám állítsák fel a kutat és talán a Nemzeti Szalon lebontása nélkül is megoldható a kérdés.

Szerintem nem bontani kell a Nemzeti Szalont, hanem az **oldalszárnyakon** még néhány hasznos kiállítási termet felépíteni, a régi épület stílusában; az alsó részről a művészeknek klubhelyiséget berendezni, (mint Londonban a Chelsy Arts-klub, szép kertben a City-ben).

És az a szép marokkói udvar ott a tér sarkában — ha a sokat emlegetett Forum kedvéért évtizedekkel előbb lebontatik (természetesen ez is csak akkor, ha e szép régi épület mását előbb másutt felépítik —, mondjuk a Kálvín tér egyik másik tűzfala elé) lesz itt elég tér szép fáknak, padoknak.

Bernini, a nagy barokk szobrász és építész mondta, hogy épületek tervezésénél festők és szobrászok véleményét kell meghallgatni, mert azok állandóan a szép arány körül szorgoskodnak.

Ne bontsák le a Nemzeti Szalont!

Herman Lipót

Alapító tagja vagyok a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesületnek. Ezért kötelességemnek tartom hálás köszönetet mondani a Magyar Nemzet szerkesztőségének, hogy hasábjain helyt ad az ilyen közérdekű ügy megvitatásának és Domanovszky Györgynek, aki eléggé nem helyeselhető cikket írt a Magyar Nemzet január 4-i számában a Nemzeti Szalon helyiségének védelme érdekében.

Tudvalevőleg a mai Engels tér fővárosunk egyik legszebb tere volt. Az egykor itt álló szobrokon kívül az 1872—73-ban Haliczky és Heinzmann által reneszánsz ízlésben ide épített Kioszk képezi a tér leg szebb díszét. 1907-ben a nemzetközi viszonylatban is elismert, egykori kiváló építészünk, Vágó Pál a Kioszk egy részéből és ráépítéssel megteremtette a Nemzeti Szalon 13 évig hiányzó és végre méltó kiállító helyiségét a magyar képzőművészek és műpártolók egyesületének költségén. A Nemzeti Szalon 1894-ben alakult meg abból a célból, hogy a magyar képzőművészet erkölcsi, anyagi és kulturális érdekeinek felkarolását és a területi szellem fejlődését előmozdítsa, továbbá, hogy a mű-

vészek és a műpártoló vagy a művészeteket kedvelő közönség között az érintkezést élénkebbé tegye. Ezt a célt az ekként állandó és megfelelő ott-hont kapott egyesületünk a fennállása óta eltelt 64 év alatt el is érte; eddig mintegy félszáz kiállítást rendezett hazai és külföldi művészek műveiből. E kiállítások körül több igen nagy jelentőségű volt a magyar művészeti életben. Ilyen egyesületet megfosztani a nagy nehezen és közadakozásból felépített hajlékától igen nagy **hiba** volna. Vágó Pál a Zsolnay-féle eoizománcos, díszes kapubejárattal és a Nagy Sándor által tervezett, a művészeteket és a tudományt jelképező színes ívegablakokkal ékesített szép lépcsőházzal országunk egyik páratlanul álló kis műemlékét alkotta meg. Egy ilyen értékes műemlék lebontása **több mint hiba** volna.

Legszomorúbb azonban ebben az ügyben mégis az, hogy nekünk, művészeknek és tagoknak kell a lebontási terv ellen tiltakoznunk, holott ez elsősorban a Műemlékvédelmi Bizottság feladata. Miért hallgat hát ez ügyben a Műemlékvédelmi Bizottság?

Torbágyi Novák József Lajos

Figyelmeztet a Paál László-kiállítás katasztrófája

Nem tudom, hogy Domanovszky György felhívása a Magyar Nemzetben keltett-e már visszhangot művészkörökben a Nemzeti Szalon védelmében, de mint akinek foglalkozásomnál fogva is szívügyem a művészet, sietve csatlakozom Domanovszkyhoz, és magam is tiltakozom a Nemzeti Szalon épületének tervbe vett lebontása ellen. **Ezt az épületet lebontani nem szabad!**

Nemcsak azért nem szabad, mert amúgyis kevés megfelelő kiállítási helyiségünk van, de azért sem, mivel a Szépművészeti Múzeumot, a Múcsarznokot, az Iparművészeti Múzeumot kivéve, egyedül a Nemzeti Szalon az, amelyben csak és kizárólag képzőművészetek számára van hely. Önálló épületekben a felsoroltakon kívül, egyetlenegy kiállítóhelyiségünk sincs, amely ne lakóépületek valamelyik helyiségében nem volna. Az Ernst Múzeum — ha külön bejárata is van — lakóházzal épült egybe, a Csók-galéria, a Fényes Adolf-terem vagy a Lenin körüti Derkovits-terem pedig nem egészen megfelelő helyiségekbe szorultak és

emellett — főleg a Fényes Adolf-terem, tűzveszélyesek is, tűzsfúftságukkal. A Fényes Adolf-terem lépcsőháza is szűk, nehezen megközelíthető.

Minderre a tűzveszélyességre maga a Nemzeti Szalon, illetve a múltja figyelmeztet. Mint Domanovszky is megírta, a Szalon a századforduló idején a Kossuth Lajos utca elején, abban a házban volt, a mai Petőfi Sándor utca sarkán, amelynek földszintjén a nagy papírkereskedés van. Ez üzlet-helyiség fölött, az első emeleti utcai termekben volt a századfordulón a Nemzeti Szalon. E srok írója gyermekkorában még megfordult ebben a kiállítási helyiségben, még pedig 1902-ben, a **Paál László emlékkiállítás** megnyitáskor. Erre a kiállításra külföldi gyűjtők is elküldötték Paál-képeiket. A megnyitás napját követő éjszaka rövidzárlat következtében a kiállítási helyiségben tűz támadt. Mire a tűzoltók, (akik akkor még lövönatású szekereken jártak), a Szalonhoz értek, annak a terme már lángokban állt. A vászonfalak, a vászon-festmények bő tápot adtak a tűz rohamos terjedésé-

re, s olyan nagy volt a füst, hogy a szűk lépcsőházon át a tűzoltók meg sem közelíthették a kiállítást, létrákról, a betört ablakokon át hatoltak a termékekbe és oltották a tüzet, s mentették, ami menthető volt.

Igy is, a csodálatosan szép, óriási értékű Paál László-képek közül a nagyobbak porig égtek, és sok kisebb kép úgy megrongálódott, hogy a restaurálásuk csak nagyon nehezen volt lehetséges. Az elpusztult Paál-képek között van többek között, a híres Fontainebleau-i erdő, amely Sedelmeyer, párizsi műgyűjtő tulajdona volt, az 1872-ben festett Vízpart, amely Volkhardt, düsseldorfi műgyűjtőé volt, a szintén 1872-ben készült Halászó fiú, Forbes, londoni műgyűjtő tulajdona, erről a képről még reprodukció sem maradt! Teljesen megsemmisült egy fatanulmány is, amit Barbieri versaillesi műgyűjtő bocsátott a kiállítás rendelkezésére.

A Nemzeti Szalon 1902-ben történt tűzvészének hatására

nemcsak a művészkörökben, de a társadalom széles rétegei körében is mozgalom indult önálló kiállítási helyiség építése érdekében. Így épült fel azután 1909-re az a Nemzeti Szalon épülete, amelyet most, mint hírlík, az V. ker. Tanács le akar bontatni. A nagyműtű Nemzeti Szalon emlékezetes katasztrófája figyelmezteti a mai művészeti köröket és a többi illetékeseket is, hogy kiállítási helyiséget csak önálló épületben volna szabad elhelyezni. Ilyen helyiség, illetve épület pedig, mint ez köz tudomású, Budapesten alig van egy-kettő.

Ezért a legielkesebben csatlakozom Domanovszky felhívásához, hogy a Szalon ügyét, illetve épületét a Művészeti Alap vegye át, és gondoskodjék további fenntartásáról, esetleges kibővítéséről. De lebontani a Szalon épületét nem szabad!

Huzella Ödön